

MASARYKOVA UNIVERZITA

VIKBA32 Informační vzdělávání Příklady z praxe

Mgr. Jan Zikuška

15.3. 2012

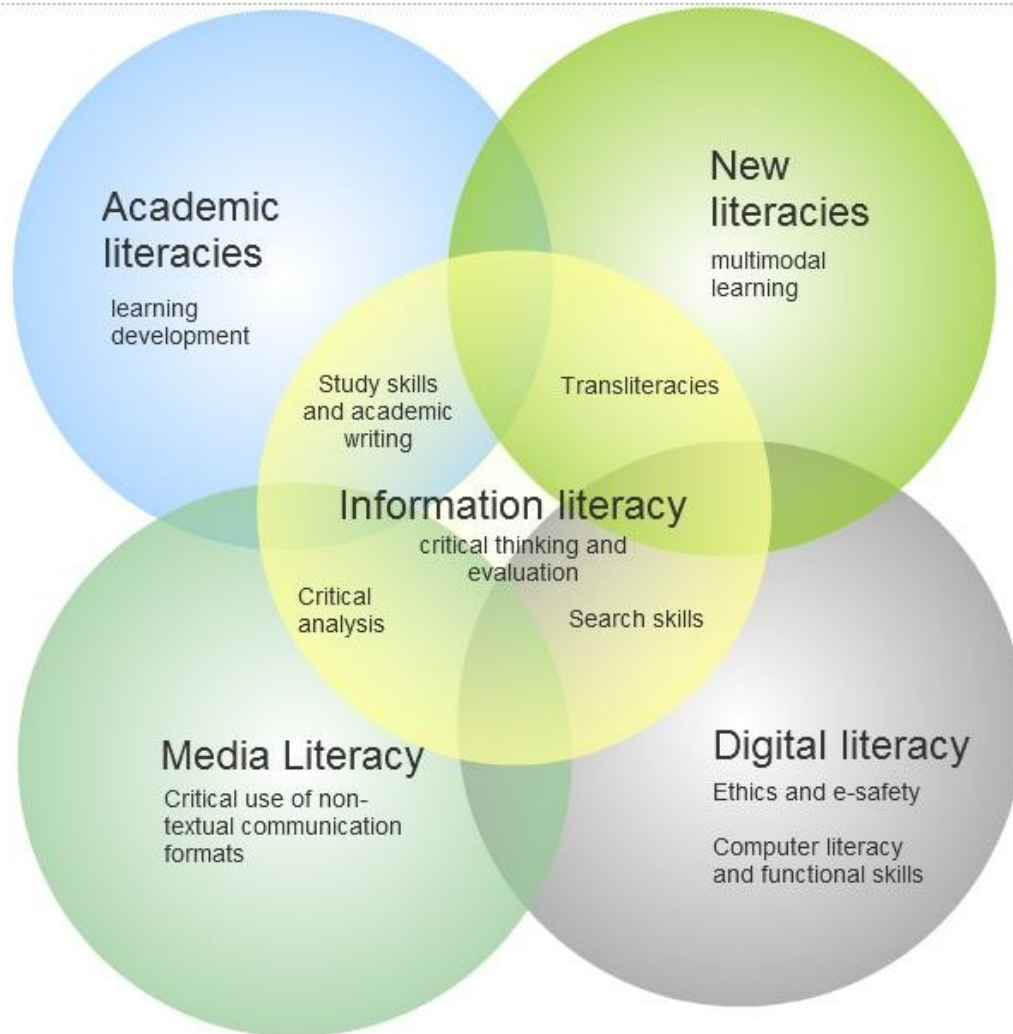
Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Information Literacy Landscape

<http://newcurriculum.wordpress.com>

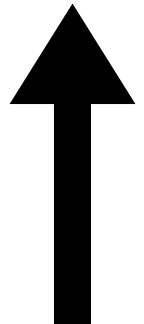
Výsledky průzkumu informačního vzdělávání na VŠ v ČR v roce 2008

- ☒ účast 14 VŠ (Sumarizace za celou VŠ)
 - ☒ akce zaměřené na IV uživatelů dělá **100% dotázaných**
 - ☒ 90 osob z celkem 448 zaměstnanců zajišťuje vzdělávací služby

 - ☒ **544 jednorázových akcí pro 16 667 účastníků**
 - ☒ **37 kurzů pro 3 468 účastníků**
- ⇒ což představuje 1 647 hodin výuky

Výsledky průzkumu informačního vzdělávání na VŠ v ČR v roce 2010

- ☒ účast 15 VŠ
- ☒ 7 z 15 nabízí vzdělávací služby i v angličtině
- ☒ 13 z 15 knihoven vystavuje informace o vzdělávacích akcích na svých webových stránkách
- ☒ **713 jednorázových vzdělávacích akcí a 42 kurzů,**
☒ což představuje 1 332 hodin výuky
- ☒ 25 161 absolvovalo jednorázovou vzdělávací akci
- ☒ 4 130 celý kurz

Témata vzdělávacích aktivit na VŠ

- ☒ vyhledávání v katalogu (katalozích)
- ☒ služby knihovny obecně
- ☒ vyhledávání v databázích
- ☒ citační rejstříky
- ☒ rešeršní strategie
- ☒ citování
- ☒ psaní odborných textů, diplomových a bakalářských prací
- ☒ prevence plagiátorství
- ☒ citační manažery a generátory citací
- ☒ repozitáře VŠKP
- ☒ normy
- ☒ patenty
- ☒ jiná

Formy vzdělávacích aktivit na VŠ

- ⇒ Jednorázová školení
- ⇒ Exkurze
- ⇒ Jednorázové samostatné přednášky
- ⇒ Výukové materiály na webových stránkách
- ⇒ Účast na výuce povinných odborných předmětů
- ⇒ Samostatný volitelný předmět
- ⇒ Ostatní typy kurzů
- ⇒ Účast ve výuce volitelných odborných předmětů
- ⇒ Povinný samostatný předmět
- ⇒ E-learningový volitelný kurz
- ⇒ E-learningový povinný kurz

Cílová skupina vzdělávacích aktivit na VŠ

- ⇒ diplomanti a studenti připravující bakalářskou práci
- ⇒ studenti 1. ročníků
- ⇒ doktorandi
- ⇒ pedagogové
- ⇒ zaměstnanci VŠ
- ⇒ studenti kombinovaného a distančního studia
- ⇒ zahraniční studenti
- ⇒ zdravotně postižení studenti

AKTIVITA č.1

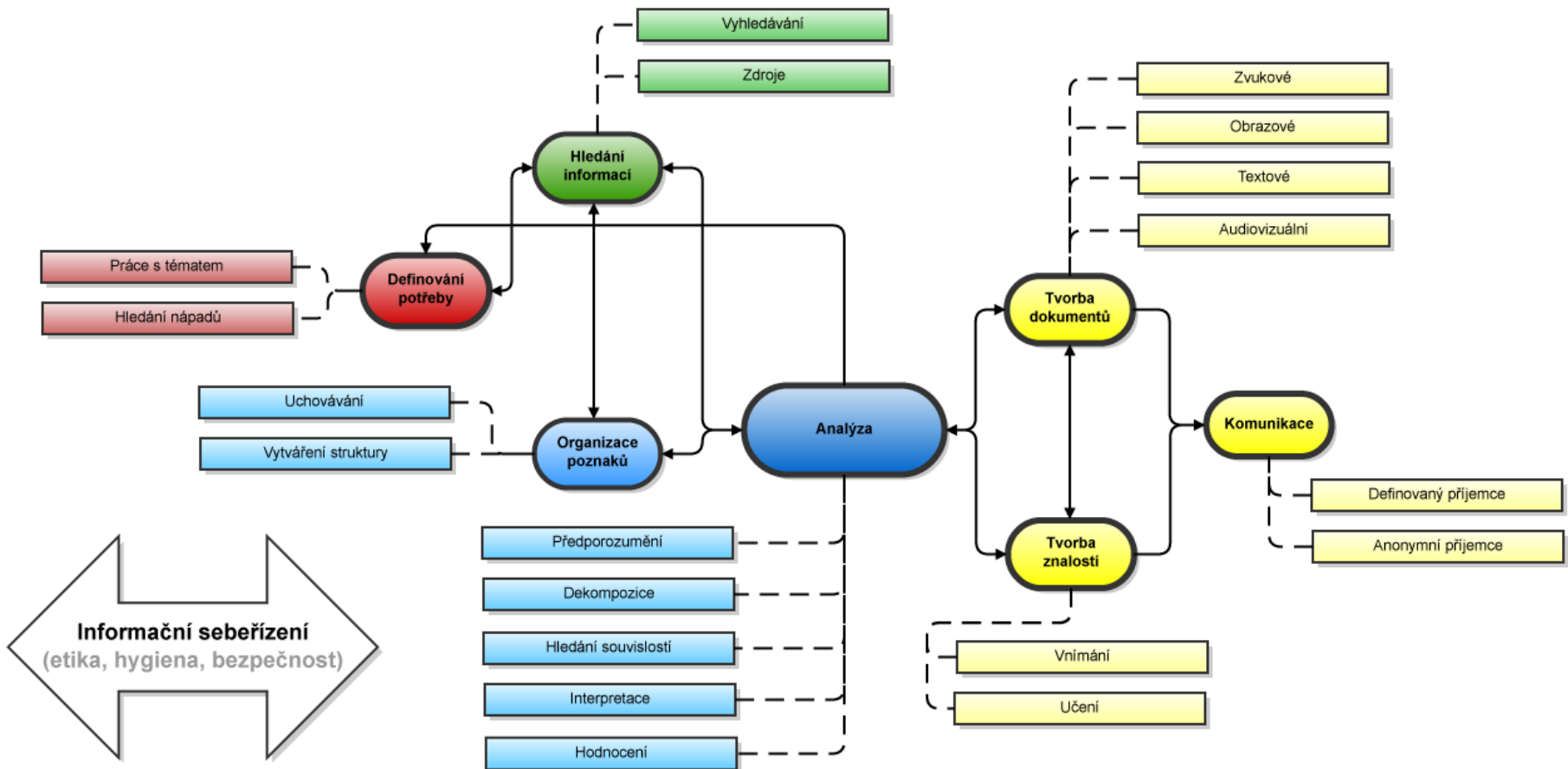
- ☒ A) Sestavte z kombinace všech tří sloupců ideální variantu **informačně vzdělávací aktivity pro Vás.**
 - Odpovězte si proč!
 - Ve skupině 3 osob proberte jestli jste se shodli.

- ☒ B) Sestavte z kombinace všech tří sloupců ideální variantu **informačně vzdělávací aktivity obecně.**
 - Odpovězte si proč!
 - Ve skupině 3 osob proberte jestli jste se shodli.

- ☒ C) **Témata v prvním sloupci přiřad'te modelu IG.**

Model informační gramotnosti dle KISK

Michal Černý, Dáša Chytková, Pavlína Mazáčová, Gábina Šimková, Honza Zikuška

Dobrá praxe - ÚK ČVUT v Praze

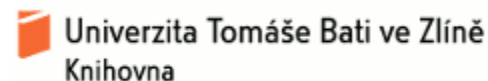
Informace pro vědu a výzkum

Kurzy pro doktorandy 1. ročníků se konají s **doporučením** prorektora a proděkanů pro vědeckou a výzkumnou činnost na ČVUT a vypisují se každý semestr na jednotlivých fakultách. **20 výukových hodin** zahrnuje pokročilá vyhledávání informací, zdroje informací pro vědu a hodnocení vědy, psaní vědeckých prací.

Účast ve výuce odborných předmětů

Přednášky a školení na **objednávku pedagogů** probíhají v rámci odborných předmětů a diplomových seminářů či projektů pro skupiny bakalářů a diplomantů pracujících na svých závěrečných pracích. Obsah je různý, **podle potřeb studentů a požadavků pedagogů**, především vyhledávání potřebné literatury, služby knihovny a citování.

Dobrá praxe - UTB ve Zlíně

Informační portál IVA

Portál nyní obsahuje 8 kurzů z oblasti informační výchovy. Kromě **vyhledávacích** a **rešeršních strategií**, **elektronických zdrojů**, **šedé literatury** nebo **vyhledávání v katalogu** zde uživatel může najít také kurz pro **citace** či **kreativní techniky v učení**. Materiály lze stáhnout (textové opory, infografiky, prezentace, videa apod.) ...

U3V vzdělávání

Dvě dvouhodinové přednášky o knihovně jsou zařazeny v rámci všeobecného jednoletého kurzu, který univerzita seniorům nabízí. **Kromě služeb odborné knihovny jsou představovány i současné standardy pro psaní odborného textu na vysoké škole.**

Dobrá praxe - UK FF MU

Rande s knihovnou

Jedná se o seznámení studentů se službami knihovny a katalogem Aleph. Probíhá vždy první týden podzimního semestru.

Lekce informačního vzdělávání (IV)

Na lekcích IV se věnujeme **tématům** (převážně EIZ, online knihovním katalogům a programům MS Office). Od roku 2010 jsou zařazeny lekce jako **kreativní techniky, prezentování a nástroje pro efektivní studium**. V některých lekcích se osvědčila spolupráce i s externisty. Lekce jsou dobrovolné.

Spolupráce s katedrami FF

Jedná se o prezentaci informačních zdrojů pro konkrétní obory. Spolupráce s vyučujícími probíhá jak na základě jejich vlastní iniciativy, tak na základě nabídky knihovny.

Dobrá praxe - VUT v Brně

E-learningový kurz Informační výchova VUT probíhá v plně distanční elektronické podobě. V současné době se kurz rozrostl na sedm samostatných kurzů, jejichž obsah se podstatně překrývá, je ale uzpůsobený pro potřeby jednotlivých fakult.

Na tvorbě a tutorování kurzů se **podílejí knihovníci**.

Kurzy jsou zaměřeny na **studenty prvních ročníků** bakalářského studia a jsou pro všechny studenty povinné. Některé kurzy jsou samostatnými předměty, u jiných je absolvování nutné pro získání zápočtu či zkoušky v jiném, samostatném předmětu.

Nosnými **tématy kurzu** jsou informační zdroje, informační instituce, autorskoprávní aspekty práce s informacemi, citační etika a citování či tvorba odborné práce.

V současnosti úspěšně absolvuje kurzy **více než dva tisíce studentů** za jeden akademický rok.

Dobrá praxe - LF UPOL

Internetové zdroje pro medicínu a zdravotnictví

Povinně volitelný předmět v magisterském studijním programu, 15 kontaktních hodin, **2 kredity**. Nabízí přehled o zdrojích a metodách vyhledávání biomedicínských a zdravotnických informací na Internetu.

Medicína založená na důkazu (EBM)

Volitelný předmět v magisterském studijním programu, 14 kontaktních hodin, 2 kredity. **Na výuce se podílí klinický učitel, biostatistik a personál knihovny.**

Kazuistika založená na důkazu

Tento kurz je integrovanou součástí přípravy na státní rigorózní zkoušku z pediatrie, kdy student je povinen prezentovat klinický případ (kazuistiku) dětského pacienta včetně schopnosti vyhledat, interpretovat a aplikovat recentní informační zdroje.

AKTIVITA č.2

- ☞ Sepište co nejvíce informací z poslední části přednášky.
Představení konkrétních aktivit ve VŠ knihovnách

Nápověda

- ☞ ČVUT
- ☞ UTB
- ☞ MU
- ☞ VUT
- ☞ UPOL

Krajské knihovny (na příkladu MZK)

- **Práce s informačními zdroji**, jejich cílem je seznámit vás a naučit vás pracovat se zdroji, které po vás nabízíme, zjistíte, **kde vyhledávat relevantní informace pro svoji odbornou práci**
- Pokud máte zájem o školení práce v online katalogu, kontaktujte prosím ... a domluvte se na termínu školení..
- Rekvalifikační knihovnický kurz 2012/2013
- E-learningový knihovnický kurz MZK, pilotní běh
- Vyhledávání v bezplatných bibliografických databázích
- Ochrana a bezpečnost dětí na internetu

Krajské knihovny (na příkladu MZK)

- ❏ *Pri poradani skoleni se zamerujeme zejmena na studenty VS, nase skoleni navstevuji nejen studenti vctne doktorandu, ale take pedagogove z VS a knihovnici, chodi i lide vyuzivajici odborne informace v zamestnani. Zameruji se na elektronicke informacni zdroje, a to jak licencovane, tak i volne pristupne.*
- ❏ *Vsechna skoleni jsou velmi rychle po vypsani obsazena, casto musime zajemce odmitat a odkazovat na opakovani prislusne akce. Poptavka po techto skolenich prevysuje nase personalni a prostorove moznosti...*

Městské knihovny (na příkladu MěK Třebíč)

- ❏ Spočívá v pořádání akcí jak pro profesionální pracovníky MěK v Třebíči a dalších 9 profesionálních knihoven, tak pro neprofesionální knihovníky (135 knihoven na okrese).
- ❏ **Typy akcí pro obecní knihovny:** základní počítačové gramotnosti, práce s internetem, CLAVIUS REKS, rukodělné činnosti, trénování paměti, literární lekce
- ❏ **Typy pro profesionální knihovny:** odborná knihovnická témata (statistika, el. zdroje, webové stránky, e-knihy, autorský zákon, literární pořady ...)
- ❏ **Pro odbornou i laickou veřejnost:** literární témata, populárně naučné přednášky, rukodělné workshopy.

Městské knihovny (na příkladu MĚK Česká Lípa)

- ❑ Programy a besedy pro MŠ - některé MŠ chodí pravidelně celý školní rok
- ❑ Informační **lekce pro 1.- 3. - 5. třídu ZŠ** - seznámení s knihou, knihovnou, katalogem, možnostmi vyhledávání.
- ❑ Informační **lekce pro 2. stupeň ZŠ** a střední školy - jako PP prezentace, teprve poté prohlídka knihovny, databázemi, možnostmi OPACů, službou MVS, apod.

Co se osvědčilo

- ❑ Úvodní část lekce, besedy je většinou zpracována v PP prezentaci, besedy často prokládány **pohybovými aktivitami**, **nechybí hry** a vědomostní kvízy, soutěže
- ❑ Program **moderují 2 knihovnice** - dětmi velmi pozitivně vnímáno
- ❑ Pracujeme s knihou v ruce, často čteme ukázky,

Městské knihovny (na příkladu MěK Sedlčany)

- ❏ Lekce jsou určeny pro 1. ZŠ Sedlčany, pro 2. ZŠ Sedlčany - Školu Propojení a G a SOŠE Sedlčany. V těchto školách **jsou zařazovány do plánu výuky** a jednotlivé hodiny na sebe **navazují**. Lekce také respektují a vhodně doplňují **rámcové vzdělávací programy škol**.
- ❏ orientace v literatuře a v knihovně; práce s knihou a dalšími informačními zdroji, přehled o knihovnictví a informační společnosti v dějinných souvislostech
- ❏ Na prvním stupni dbáme o **zážitkovou formu učení**, jejíž součástí jsou i pohybové a dramatické hry; na druhém stupni se více zaměřujeme na **skupinovou práci žáků**.

Městské knihovny (na příkladu MěK Sedlčany)

☒ 1. třída

- základy manipulace s knihami, hygiena četby
- rozdíl mezi knihovnou a knihkupectvím
- ústní vyprávění, lidová slovesnost, pohádkové postavy
- slavnostní pasování žáků na čtenáře

☒ 2. třída

- srovnání veršované pohádky s prózou
- nejznámější čeští spisovatelé a ilustrátoři pro mladší školní věk

☒ 3. třída

- typy knihoven - soukromé, veřejné, školní
- elektronický katalog knih pro děti - vysvětlení, ukázka
- pokus o vlastní tvorbu dětí

Městské knihovny (na příkladu MěK Sedlčany)

4. třída

- textová prohlídka knihy
- literární produkce pro věk 9 - 11 let

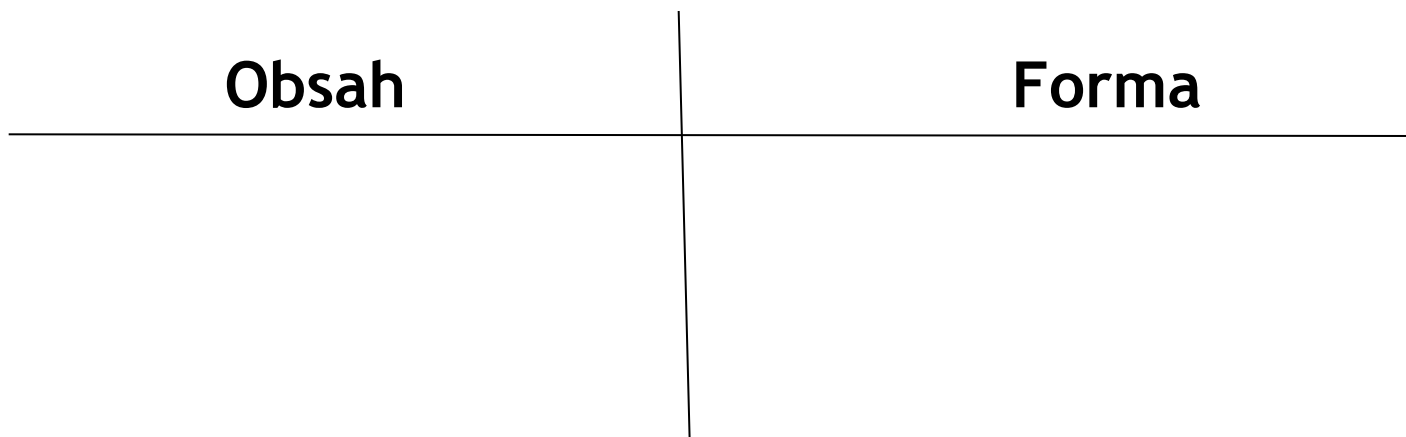
5. třída

- naučná a krásná literatura (hlavní rozdíly)
- vyhledávání v naučné literatuře (podle vědních oborů, MDT)
- elektronický katalog a pochopení údajů katalogizačního záznamu o knize, následná orientace v knihovně,

AKTIVITA č.3

- ☒ Sepište co nejvíce informací z poslední části přednášky. Představení konkrétních aktivit ve veřejných knihovnách.

Struktura poznámek

Více o dobré praxi, zkušenosti a motivace

Přednášky

26.4. Zkušenosti z praxe českých knihoven

Tereza Matysová (FF MU) + Lenka Navrátilová (Měk Polička)

3.5. Zkušenosti ze zahraničí

Hana Landová (ÚISK FF UK & SIC ČZU)

A co dál?

Doporučuji si přečíst články z pro.inflow.cz

- ☞ Aktivita vysokoškolských knihoven v oblasti informačního vzdělávání: vývoj v letech 2006-2010 na veřejných vysokých školách v ČR
- ☞ Informační vzdělávání na vysokých školách v České republice - přehled, vývoj a další kroky
- ☞ Nová koncepce informační gramotnosti pro digitální výukové prostředí ve vysokoškolském vzdělávání

A co na přístě?

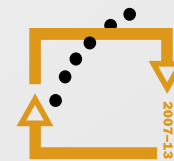
Těším se na příště

Hezký víkend

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace předmětu byla podpořena z projektu: Centrum informačního vzdělávání: rozvoj informační gramotnosti na MU. Registrační číslo projektu CZ.1.07/2.2.00/28.0241.